

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 582/2015-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Martou Gahérovou, Grösslingová 2501/58, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 42/1996 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 42/1996 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 42/1996 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. [REDACTED], priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 8 800 € (slovom osemtisícosemsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED], priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Marte Gahérovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie v záhlaví označených základných práv postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 42/1996, ktorý v konaní o ochranu osobnosti žalobcu [REDACTED] proti sťažovateľovi začatom 27. februára 1996 právoplatne nerozhodol do podania sťažnosti.

2. Sťažovateľ žiadal vysloviť porušenie označených základných práv v konaní pred okresným súdom, prikázať mu konať bez zbytočných prietahov, priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 € a náhradu trov konania v sume 355,73 €.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom, ktorý bol ústavnému súdu doručený 4. marca 2016 a v ktorom uviedla, že sťažnosť sťažovateľa považuje za dôvodnú, pričom ale žiada zvážiť výšku finančného zadost'učinenia, pretože k predĺženiu konania prispeli aj účastníci konania svojou častou neúčast'ou na pojednávaniach, žiadané finančné zadost'učinenie považuje za neprimerane vysoké a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

4. V podaní z 25. januára 2016 sťažovateľ tiež súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

5. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

6. Ústavný súd vzhľadom na extrémnu dĺžku doterajšieho konania preskúmal konanie na okresnom súde iba z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná; nepovažoval vôbec za významné podrobne skúmať jednotlivé kritériá či obdobia nečinnosti tohto súdu.

7. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

8. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov. Z tejto fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak, než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

9. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovanie pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednáwanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne

okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v „hre“ (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko).

10. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na celkovú dĺžku konania a na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka/sťažovateľa, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

11. V posudzovanej veci nie je primárne prehliadnuteľné, že konanie o ochranu osobných práv, ktoré sa vedie voči sťažovateľovi pred okresným súdom, trvá už od 27. februára 1996 doteraz, t. j. vyše 20 rokov. Prekážky ďalšieho postupu v konaní preto už nemožno uspokojivo odôvodniť ani komplikovanou procesnou situáciou, ktorá vyvoláva potreby ďalších vymedzení účastníkov daného konania, rovnako ako rozhodovanie odvolacieho súdu či dovolacieho súdu na meritórne, procesné či čiastočné rozhodnutia okresného súdu, ktoré svojimi dôsledkami do celkového konania objektívne zasahovali. Ani právne či skutkovo najnáročnejšie spory nesmú trvať takú dlhú dobu, lebo platí zásada „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (porov. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci MEDVEDEVSKYI v Ukrajina z 20. 5. 2010, bod 75).

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody vyslovil porušenie vo výroku uvedených základných práv a v bode 2 výroku prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

13. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné práva boli porušené, aj primerané finančné zadostučinenie [čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ktoré však nie je náhradou škody či inou náhradou, ako si to zrejme predstavoval sťažovateľ, keď z tohto titulu žiadal priznať sumu 40 000 €.

Ústavný súd uznal za odôvodnené priznať mu finančné zadostučinenie v sume 8 800 €, ktorú považoval s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu a obmedzený predmet konania za primeranú doterajšej neprimeranej celej 20-ročnej dĺžke konania, ktorá zodpovedá aj rozhodovacej praxi ústavného súdu.

14. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi, aby úplne alebo sčasti uhradil druhému účastníkovi jeho trovy konania. Aj v tejto veci sa ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľovi úhradu za dva úkony právnej služby v celkovej sume 355,73 €, pričom sumu uložil zaplatiť okresnému súdu na účet jeho právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016